



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Petra Pospíšila a JUDr. Kateřiny Mrázové, Ph.D., v právní věci žalobkyně **A. Š.**, zast. JUDr. Lubomírem Málkem, advokátem se sídlem Horní 6, Havlíčkův Brod, proti žalovanému **Odvolacímu finančnímu ředitelství**, se sídlem Brno, Masarykova 31, o žalobě proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Brně ze dne 3.10.2011, č.j. 11612/11-1506-703692, a ze dne 4.10.2011, č.j. 11611/11-1506-703692,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] S nabytím účinnosti zákona č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, došlo dnem 1. 1. 2013 k reorganizaci daňové správy. Nástupcem Finančního ředitelství v Brně se

stalo Odvolací finanční ředitelství. Výraz „žalovaný“ v tomto rozsudku označuje promiscue jak původní, tak nástupnický orgán finanční správy, a to dle kontextu dané věty.

I. Vymezení věci a obsah napadených rozhodnutí

[2] Rozhodnutím ze dne 3.10.2011, č.j. 11612/11-1506-703692 žalovaný zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě ze dne 1. 7. 2011, č.j. 103602/11/223940603544, o zastavení daňové exekuce podle ust. §181 odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb. daňový řád ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), kterým byl zamítnut návrh žalobkyně na zastavení exekuce nařízené exekučním příkazem ze dne 19. 9. 2008, č.j. 78513/08/223940/3544, na srážku ze mzdy pozůstalé manželky k vymožení nedoplatků ve výši 398 994 Kč, který byl rozhodnutím č.j. 24108/11/22394060/3544 částečně zastaven v částce 273 599,53 Kč. Důvodem pro částečné zastavení bylo to, že Správce daně mohl po žalobkyni vymáhat celkem pouze částku 800 740 Kč, přičemž exekuční příkazy na srážku ze mzdy žalobkyně tuto částku převyšovaly o 273 599,53 Kč.

[3] Rozhodnutím ze dne 4.10.2011, č.j. 11611/11-1506-703692 žalovaný zamítl odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Finančního úřadu v Havlíčkově Brodě ze dne 1. 7. 2011, č.j. 102588/11/223940603544, o zastavení daňové exekuce podle ust. §181 odst. 2 daňového řádu, kterým byl zamítnut návrh žalobkyně na zastavení exekuce nařízené exekučním příkazem ze dne 19. 9. 2008, č.j. 78311/09/223940/3544, na srážku ze mzdy pozůstalé manželky k vymožení nedoplatků ve výši 675 345,53Kč, který byl rozhodnutím č.j. 24077/11/22394060/3544 částečně zastaven v částce 130 904 Kč, která byla uhrazena z výtěžku prodeje nemovitosti.

[4] V odvoláních, na základě kterých byla vydána obě napadená rozhodnutí, žalobkyně uvedla, že usnesením Okresního soudu v Havlíčkově Brodě č.j. ONc 4338/2004-8 ze dne 30. 8. 2004 byla nařízena exekuce vykonatelného směnečného platebního rozkazu Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 7. 2000 sp. zn. Sm175/2000 k uspokojení pohledávky oprávněného Z. J. Povinným byl F. Š. Provedením exekuce byl pověřen exekutor Mgr. S. M. F. Š., manžel žalobkyně, zemřel dne 19. 11. 2004. Žalobkyně byla jeho jedinou dědičkou, přičemž dědictví bylo předlužené. V dědickém řízení bylo zjištěno, že čistá hodnota dědictví je - 403 602 Kč.

[5] Usnesením soudního exekutora Mgr. M. ze dne 4. 6. 2008 bylo určeno, že místo zemřelého F. Š. nastupuje na místo povinného, (zemřelého manžela), žalobkyně. Usnesením Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 13. 7. 2010 č.j. 26E 626/2000-412 bylo rozhodnuto o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti s tím, že z rozdělované podstaty v částce 950 712,90 Kč byly přihlášeny pohledávky uspokojeny tak, že na náklady řízení ČR – Okresního soud v Havlíčkově Brodě byla určena částka 3 755,10 Kč, na pohledávku České spořitelny 9 095,80 Kč, na pohledávku oprávněného Z. J. částka 806 958 Kč. Přihlášena pohledávka správce daně, která byla částečně zajištěná zástavním právem k prodávané nemovitosti, byla uspokojena jako čtvrtá v pořadí částkou 130 904 Kč.

[6] Proti žalobkyni jsou po částečném zastavení správcem daně vedena exekuční řízení pro vymožení částek 374 997,53 Kč a 125 394,47 Kč, s čímž žalobkyně nesouhlasí. Její

povinností bylo uhradit dluhy do výše hodnoty nabytého dědictví, což splnila. Je toho názoru, že o dražbě a pořadí uspokojení pohledávek rozhodoval soud, který se řídil příslušnými předpisy. Správce daně byl účastníkem řízení, pokud se stanoveným pořadím uspokojení pohledávek nesouhlasil, měl se bránit prostřednictvím řádných opravných prostředků.

[7] Žalovaný v obou napadených rozhodnutích shrnul skutkový stav. Konstatoval, že správce daně vymáhá nedoplatky zemřelého F. Š., přičemž tento zemřel dne 19. 11. 2004. Dle usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodě č.j. 25D 234/2004 ze dne 31. 12. 2007 veškerý zůstavitelův majetek nabyla jediná dědička ze zákona, žalobkyně. Soud určil obvyklou cenu majetku v SJM v době smrti zůstavitele částkou 1 613 917 Kč a výši dluhů 2 399 095 Kč. Dále určil, co patří do dědictví a co pozůstalé manželce. Do dědictví vyčíslil polovinu aktiv a pohledávek. Pro správce daně byla do pohledávek vyčíslena částka 400 370 Kč, tedy polovina pohledávky přihlášené do dědictví. Pozůstalé manželce zůstala polovina aktiv a pasiv. Soud určil obvyklou cenu zůstavitelova majetku 806 958 Kč, výši dluhů 1 210 560 Kč a čistou hodnotu dědictví - 403 602 Kč. Druhou polovinu aktiv a pasiv nabyla pozůstalá manželka. Pokud se týká výše uvedených exekučních příkazů správce daně a rozhodnutí soudu o rozdělení výtěžku z prodeje nemovitosti shrnul skutkový stav obdobně, jak je uvedeno výše.

[8] Žalovaný vyslovil názor, že skutečnosti uvedené žalobkyní v odvoláních jsou právně bezdůvodné. Citoval §471 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen OZ), který upravuje postup, pokud nedojde u předluženého dědictví k dohodě mezi dědici a věřiteli s tím, že v případě rozvrhu výtěžku prodeje zanechaného majetku při likvidaci dědictví podle ust. §471 odst. 2 věta první občanského zákoníku a ust. §175v odst. 2 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen OSŘ), měl přednostní pořadí správce daně, (neboť jeho pohledávky byly částečně zajištěny zástavním právem), dále byly jeho pohledávky přednostní ve smyslu §175v odst. 2 písm. e) OSŘ. Žalobkyně byla tedy povinna přednostně uhradit své závazky vůči němu a nikoliv vůči Z. J.. Skutečnost, že uhradila celou pohledávku vůči Z. J., nemá na pohledávku správce daně žádný vliv. Před pohledávkou správce daně měly přednost pouze pohledávky přiměřených nákladů zůstavitelova pohřbu, České republiky – Okresního soudu v Havlíčkově Brodě a České spořitelny, a.s.

[9] V době vydání usnesení OS v Havlíčkově Brodě o rozvrhu rozdělované podstaty neměl správce daně důvod podat opravný prostředek, neboť měl přednostní pohledávku. Respektoval rozhodnutí soudu a předpokládal, že zbytek dědických dluhů bude uhrazen srážkami ze mzdy pozůstalé nebo jiným způsobem. Možnost podat opravný prostředek měla i žalobkyně. O částku, která byla správcí daně dle rozvrhového usnesení zaslána, byla daňová exekuce částečně zastavena.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

[10] V žalobě žalobkyně shrnula skutkový stav věci obdobně jako v odvolání a rovněž i žalobní námitky byly obdobné jako odvolací. Uvedla, že Okresní soud v Havlíčkově Brodě v rozhodnutí o rozdělení částky získané prodejem nemovitosti postupoval dle §337c odst. 1 občanského soudního řádu. Pokud správce daně nesouhlasil s pořadím pro uspokojení pohledávek, měl se bránit řádnými opravnými prostředky. Konstatovala, že správní orgány argumentovaly zněním ustanovení §471 odst. 2 OZ ve spojení s ustanovením §175v odst. 2

OSŘ. Zdůraznila, že svoji povinnost uhradit dluhy do výše hodnoty nabytého dědictví splnila a není možno jí klást za vinu, že se v rámci OSŘ se nacházejí dvě ustanovení, která upravují pořadí uspokojovaných pohledávek rozdílným způsobem. Navrhla proto, aby soud obě napadená rozhodnutí zrušil.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

[11] Žalovaný navrhl, aby soud žalobu proti oběma rozhodnutím zamítl. Shrnul skutkový stav věci. Zdůraznil, že Okresní soud v Havlíčkově Brodě na základě návrhu oprávněného Z. J. na nařízení výkonu rozhodnutí ze dne 19. 9. 2000 nařídil prodej nemovitostí, které byly předmětem dědického řízení a které byly původně zapsány jako majetek v SJM. Nemovitosti byly prodány v dražbě 8. 4. 2010. Přihlášená pohledávka správce daně byla uspokojena až čtvrtá v pořadí částečnou úhradou ve výši 130 904 Kč. Zástavní právo ve prospěch pohledávky správce daně bylo zřízeno rozhodnutím z roku 2002 a z roku 2004.

[12] Hodnota zděděného majetku představuje sice nejzazší hranici, nad kterou není dědic povinen závazkům zůstavitele dostát, ale pouze za podmínky, pokud uspokojí věřitele v pořadí a způsobem, jakým by měli být uspokojováni v případě rozvrhu výtěžku prodeje zanechaného majetku při likvidaci dědictví dle ust. §471 odst. 2 věta první OZ a ust. §175v odst. 2 OSŘ, kdy pohledávka zajištěná zástavním právem následuje v pořadí za pohledávkami státu vzniklými v souvislosti se zpeněžením majetku a pohledávkami nákladů zůstavitelovy nemoci a přiměřených nákladů pohřbu.

[13] K uspokojení pohledávek věřitelů s horším pořadím nemá dědic přistoupit, dokud neuspokojí věřitele s lepším pořadím. Věřitele téhož pořadí musí uspokojit poměrně. Pokud dědic tento postup nezachová, vystaví se riziku, že odpovídá věřitelům s lepším pořadím i v případě, že by cena dědictví, které nabyl, byla už vyčerpaná v důsledku uspokojení pohledávek ostatních věřitelů (k tomu též rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29Cdo 549/2007). Správce daně má tedy vůči žalobkyni přednostní pohledávku, která byla zajištěna zástavním právem ve smyslu ust. §175v odst. 2 písm. c) OSŘ, zaniklým zpeněžením předmětu zástavy soudní dražbou. Dále byly tyto pohledávky přednostními ve smyslu ust. §175v odst. 2 písm. e) OSŘ. Žalobkyně tedy měla přednostně uhradit pohledávku vůči správci daně, nikoliv vůči Z. J. Skutečnost, že uhradila pohledávku Z. J. pak nemá na povinnosti uhradit pohledávku správci daně žádný vliv.

[14] K námitce žalobkyně, že správce daně měl uplatnit řádné opravné prostředky, pokud nesouhlasil s usnesením soudu o rozvrhu rozdělované podstaty žalovaný uvedl stejné argumenty jako v napadeném rozhodnutí.

IV. Právní hodnocení soudu

[15] Zdejší soud v mezích žalobních bodů přezkoumal obě napadená rozhodnutí žalovaného včetně řízení předcházejících jejich vydání, a shledal, že žaloba není důvodná. Ve věci rozhodl bez nařízení jednání ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s.

[16] Mezi žalobkyní a žalovaným není sporu o skutkovém stavu věci, který je výše popsán

v rámci vymezení věci a shrnutí obsahu napadených rozhodnutí. Spornou je otázka, zda lze na předmětnou věc vztáhnout ustanovení § 470 odst. 1 OZ, podle kterého „*dědic odpovídá do výše ceny nabytého dědictví za přiměřené náklady spojené s pohřbem zůstavitele a za zůstavitelovy dluhy, které na něj přešly zůstavitelovou smrtí*“. Je nutno posoudit argumentaci žalobkyně, že vzhledem k tomu, že uhradila jiné dluhy do výše hodnoty nabytého dědictví, není již povinna uhradit pohledávky vůči správci daně a není možno jí klást za vinu, že se v rámci OSŘ se nacházejí dvě ustanovení, která upravují pořadí uspokojování pohledávek rozdílným způsobem (tedy §175v odst. 2 a §337c odst. 1 OSŘ).

[17] Jak vyplývá z napadených rozhodnutí a předcházejících rozhodnutí správce daně, správní orgány svá rozhodnutí, která jsou předmětem přezkumu, opřely o to, že v daném případě žalobkyně jako dědička po zemřelém F. Š. měla přednostně uhradit pohledávky správce daně, a to v souladu s ust. §471 odst. 2 věta první OZ a ust. §175v odst. 2 písm. c) a e) OSŘ. Skutečnost, že uhradila jiné pohledávky (které nebyly ve výhodnějším postavení než pohledávka správce daně dle tohoto ustanovení) nemá dle správce daně a žalovaného žádný vliv na povinnost uspokojit pohledávku správce daně.

[18] Ve vyjádření k žalobě žalovaný svůj názor podpořil poukazem na rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29Cdo 549/2007. Podle tohoto rozsudku „*V nalézacím řízení, v němž zůstavitelův věřitel uplatňuje vůči zůstavitelovým dědicům pohledávku, kterou měl vůči zůstaviteli, je soud povinen zabývat se otázkou, v jakém rozsahu odpovídají dědici podle § 470 obč. zák. za zůstavitelovy dluhy. Nedošlo-li v dědickém řízení ke konvokaci věřitelů ve smyslu ustanovení § 175n o. s. ř., mohou dědici v nalézacím řízení uspět s obranou, že cena dědictví, kterého dědici nabyli, již byla vyčerpána uspokojením pohledávek ostatních zůstavitelových věřitelů, jen tehdy, prokáží-li, že takto plnili na úhradu pohledávek, které měly výhodnější právo na uspokojení než vymáhaná pohledávka. Pro závěr, zda a v jakém ohledu se zástavní právo, jímž byly zděděné nemovitosti zatíženy ke dni smrti zůstavitele, může projevit jako dluh zatěžující dědictví (§ 470 odst. 2 obč. zák.), je určující, zda ke dni smrti zůstavitele již zůstavitel měl povinnost z titulu zástavního práva strpět uspokojení dluhu osobního dlužníka z výtěžku zpeněžení zástavy.*“

[19] V předmětné věci bylo dědictví předlužené. V rámci dědického řízení nedošlo k dohodě podle §175p OSŘ ani k likvidaci dědictví podle §175t a následujících OSŘ. Dle usnesení Okresního soudu v Havlíčkově Brodě č.j. 25D 234/2004 ze dne 31. 12. 2007 veškerý zůstavitelův majetek nabyla žalobkyně jako jediná dědička ze zákona. Soud určil obvyklou cenu majetku v SJM v době smrti zůstavitele, určil, co patří do dědictví a co pozůstalé manželce, do dědictví vyčíslil polovinu aktiv a pohledávek, přičemž čistá hodnota dědictví činila - 403 602 Kč. Druhou polovinu aktiv a pasiv nabyla pozůstalá manželka.

[20] K částečnému uspokojení pohledávek věřitelů došlo po skončení dědického řízení, v rámci exekučního řízení, které probíhalo již za života zůstavitele a do kterého vstoupila na místo povinného, (zůstavitele), žalobkyně. Soud přihlášené pohledávky uspokojil z rozdělované podstaty dle §337 OSŘ. V souladu s odst. 1 písm. c) uvedeného ustanovení správně přednostně uspokojil pohledávku oprávněného, kterým byl Z. J.

[21] I přes uvedenou skutečnost však na straně žalobkyně zůstala povinnost uspokojit pohledávku správce daně, a to vzhledem k ustanovení § 471 odst. 2 OZ věta první, podle

kterého „*nedojde-li k dohodě mezi dědici a věřiteli, řídí se povinnost dědiců plnit tyto dluhy ustanoveními občanského soudního řádu o likvidaci dědictví.*“ Pohledávka správce daně byla dle ustanovení o likvidaci dědictví, tedy dle § 175v odst. 1 písm. c) a e) OSŘ pohledávkou přednostní před pohledávkou Z. J. Pokud nedošlo k plnění dluhů dle ustanovení o likvidaci dědictví, nelze se odvolávat na zásadu uvedenou v § 470 OZ a žalobkyně je povinna uhradit pohledávku správce daně, byť tím dojde k plnění nad rámec nabytého dědictví.

[22] Soud v uvedené souvislosti odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. Zn. 32 Cdo 1828/2009, [C 9207], podle kterého *“Nedošlo-li ke konvokaci věřitelů podle § 175n OSŘ, ani k dohodě mezi dědicem a věřiteli o přenechání dědictví k úhradě dluhů ve smyslu § 471 odst. 1 ObčZ a nebyla ani nařízena likvidace dědictví, řídí se povinnost dědice uhradit dluhy zůstavitele (do výše ceny nabytého dědictví) ustanoveními občanského soudního řádu o likvidaci dědictví. Dědic si nemůže vybrat, kterého z věřitelů uspokojí. Jestliže proti němu více věřitelů uplatňuje své pohledávky, které nemohou být uspokojeny zcela, neboť jejich celková výše přesahuje cenu nabytého dědictví, uspokojí se podle zásad stanovených v § 175v odst. 2 a 3 OSŘ; patří-li pohledávky do stejné skupiny, uspokojí se poměrně.”*

[23] Soud si je vědom, že žalobkyně se ocitla vzhledem k předluženosti dědictví v komplikované situaci, která však byla řešitelná dle existující právní úpravy tak, aby byla chráněna zásadou vyplývající z § 470 OZ.

[24] Soud k této problematice cituje z článku Zdeňka Ryšánka *Likvidace dědictví* v časopise *Ad Notam*, č. 2/2009: *“Při rozhodování dědiců o tom, jak se mají zachovat v případě, že je dědictví předlužené, hraje velkou roli riziko spojené s tím, že nebudou dostatečně ochráněni zásadou stanovenou v § 470 ObčZ, podle níž odpovídají za dluhy dědictví a náklady spojené s pohřbem zůstavitele jen do výše ceny nabytého dědictví. Tato zásada totiž může podle § 471 odst. 2 ObčZ platit jen v případě, že by dědicové dluhy splnili podle ustanovení občanského soudního řádu o likvidaci dědictví (§ 175v OSŘ), což nemusí být zejména pro laika snadný úkol. Dědicové se dále můžou chránit tím, že pokud podají soudu návrh, aby soud věřitele vyzval k oznámení pohledávek a oni tak neučinili, těmto nepřihlášeným věřitelům (třeba i s přednostními pohledávkami) dědicové neodpovídají, je-li cena jimi nabytého dědictví vyčerpána. V té souvislosti je velmi problematické ustanovení § 175n OSŘ, které opět poněkud nešťastně kopíruje část ustanovení § 471 odst. 2 ObčZ. V tomto ustanovení se totiž opomnělo, že výzva věřitelům k oznámení jejich pohledávek může být na návrh dědiců dána jen v případě, že je dědictví předluženo a nedošlo k uzavření dohody o přenechání dědictví věřitelům k úhradě jejich dluhů. Pokud by tedy byla tato výzva soudu vydána bez splnění těchto dvou podmínek, nemůže mít účinky předvídané v ustanovení § 175n OSŘ, totiž že by dědicové neodpovídali za nepřihlášené dluhy. To procesní předpis stanovit nemůže, bylo by to v rozporu s ustanovením § 470 ObčZ (tyto důsledky má až postup podle § 175t odst. 2 OSŘ). Pokud by tedy dědicové chtěli dědictví přijmout s tím, že do výše ceny dědictví uhradí dluhy, měli by být shora uvedenými ustanoveními dostatečně chráněni, postup však vyžaduje značnou právní ostražitost. Jiným způsobem, jak se mohou dědicové vypořádat s předluženým dědictvím, je samozřejmě podání návrhu na likvidaci dědictví..... Obava dědiců z předluženého dědictví vede ve většině případů k tomu, že se dědicové rozhodují pro řešení pro ně nejbezpečnější a nejjednodušší – dědictví odmítnou. Následuje pak odmítání dědictví všemi zákonnými dědici až do fáze, kdy toto dědictví připadne státu.”*

V. Závěr a náklady řízení

[25] Krajský soud v Brně uzavírá, že shledal žalobní námitky nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo jakékoliv vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti, zamítl žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

[26] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně byla ve věci neúspěšná, nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému vznikl nárok na náhradu nákladů řízení. Nebylo však zjištěno, že by mu nad rámec obvyklé úřední činnosti náklady řízení vznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 31. ledna 2014

JUDr. Zuzana Bystřická, v. r.
předsedkyně senátu